

DANICA.

CERKVEN ČASOPIS ZA SLOVENSKE POKRAJINE.

Blaženi Marko Križevčanin.

Marko Križevčanin se je rodil v Križevcih na Hrvaškem v drugi polovici l. 1588. Pradedi njegovi so bili slavni junaci na bojišču, a roditelji pa imoviti in pobožni plemiči, častilci bl. Device Marije. Stariši so poslali sina v šole v nemški Gradec, katere je osnoval nadvojvoda Karol. Sin njegov cesar Ferdinand je zidal deško vzgojevališče, ter oboje poveril očetom iz Jezusove družbe. Kakor dijak je bil Marko vzor svojim součencem. Točno je izpolnjeval svoje šolske in zavodske zakone, bil je krotek, kreposten in zlasti pobožen. V Gradcu je izveršil Marko modroslovne nauke, a l. 1611. je odpotoval v Rim, kjer je stopil dne 1. novembra v nemško-ogrski zavod za duhovnike. Ondi se je posvetil bogoslovskim vedam ter se na grobu sv. mučenikov vtrdil v veri, za katero je sam pozneje prelil svojo kri.

Leta 1615. je bil v mašnika posvečen. Potem se je vrnil domov. Povrnivši se, se je posvetil apostolskemu delu. Poučeval je nevedne, priporočal čednosti, pomiroval neprijatelje, edinil protivnike. Kjer koli se je prikazala nade iskrica, ondih se je trudil na vso moč. Surovost, preziranje, zlobnost ga niste mogle udružiti, da ne bi bil delal za božjo čast in izveličanje duš.

V istem času je zašel višje škofijsko stolico ostrogonsko Peter Pázmány (1616 do 1637), najslavnejši mož v ogerski cerkvi. Tega moža je izbrala previdnost božja, da bi stal na braniku katoliške cerkve, ki je prav takrat imela velike preizkušnje na Ogerskem.

Silno so jo namreč stiskali krivoverci. Z izredno bistroumnostjo je znal zbrati okoli sebe krepostne in modre može, da so ga podpirali na obnovljenju ogrske cerkve. Ko je čul o delanosti Marka, poklical ga je k sebi, izvolil za kanonika svojega kapitola in ga imenoval objednem učiteljem bogoslovja v trnovskem semenišču. Tu se je Marko tako trudil in odlikoval, da je kmalo postal vodja tega semenišča, in kmalo za tem arhidiakon komaromski. V tej službi je bil poslan l. 1619. v Széplak, da bi vredil tamošnjo opatijo. Ona opatija leži v abajvarškem komitatu ne daleč od Košice, ki so bile tačas glavno središče novotarjev in prevratnikov ogerskih. Marko je videl, kako je narod okužila kriva vera. Zato se je bolje pobrinil za izveličanje duš, nego pa za denarne stvari v kapitolu. Te je poveril činovniku, da je vredil. Z veliko vnemo se je trudil, da bi obnovil pravoverne svetinje, da bi zmožene dovedel na pot resnice, stariše nagnil za vrlo vzgojo otrok in da bi z drago krvijo Jezusa Krista odrešene duše otel večnega pogina.

Ta čas se je Lutrova in Kalvinova kriva vera širila po Ogerskem. Prve so se oprijeli erdeljski Saši in Slovaki, druge pa Madjari. Tudi v Košici je bilo več Kalvincev. Cesar Rudolf I. (od l. 1576.—1609.) ni dovolil, da bi gospôda zlasti plemiči svoje podanike silili na krivovero ter je hotel, da bi se krivoverci vrnili v katoliško cerkev. Plemstvo se je spuntalo zoper cesarja. Štefan Bočkaj je stopil na čelo puntarjem in je potolkel cesarsko vojsko, kojo je vodil general Belgijoso, ter je sebe

proglasil vojvodo Erdeljskim. — V Košicah je bilo dosti kalvineev, ki so bili na strani puntarjev in so katolike silili pridružiti se jim l. 1605. — Bočkaj je umrl l. 1606., a plemstvo — premda bi Erdelj po pogodbi moral pripasti ogrski kroni — si je vojvodom izbralo najprvo Žigo Rakoczy-a, zatim Gabriela Bathory-a, a l. 1613. Gabriela Bethlena. Ta je nadaljeval delo Bočkajevo ter je l. 1619. navalil z vojsko v zgornjo Ogrsko, kjer je njegov vodija Gijuro Rakoczy z izdajstvom zavzel Košice. Ob tej priliki je umrl mučeniške smrti i naš Marko Križevčanin.

Ker je Széplak le par ur oddaljen od Košice, zahajal je Marko večkrat tje, kjer je pri dveh jezuitih dobival duhovne pomoči in sveta za daljnji boj. Kraljevi zapovednik v Košicah in v vsi gorenji Ogrski je bil Andrej Dócy, hraber vojak, a tudi dober katoličan. On je spoznal, kako je vojakom, bivajočim v mestu polnem krivoverskih blodenj, treba dobrih duhovnih pastirjev, da ne zaidejo od pravega pota. Preskrbel jim je radi tega dva očeta Jezusove družbe: o. Melhiora Grodeczky-a, rodом iz Šleske i o. Stefana Pongracza iz Erdelja, da bi skrbela za njih duševno dobro.

Meseca julija se je sešel o. Marko z onima dvema jezuitoma v samostanu Homoni, ki ga je zgradil grof Valentin Drugeth, na duhovne vaje. Ondi je prosil Boga milosti, da bi mogel stanoviten ostati v njegovi sveti službi. Prerojeni in obnovljeni v Kristu so se vrnili ti moške zopet v začetku avgusta domu.

(Dalje prih.)

Župnik Alojzij Kummer.

VIII. nedelja po Binkoštih.

Vzemi svoje pismo, vsedi se hitro in zapiši petdeset.

(Luka 16.)

Znane so povesti, ki pripovedujejo, kako so mrtvega dobili skopuha, naslonjenega na vreče srebra, v dlani pa držečega čiste rumenjake. V življenju največe prijatelje jih ni mogel zapustiti tudi ne v smrti.

Kakor tvarina sama ob sebi nima srebernina in zlatnina nobene večje cene, nego navaden kamen na cesti; torej je več kakor

brezumno navezovati si na kaj tacega srce. Venderle pa je vsaj polovico svetá vladalo od nekedaj in vlada sedaj še zlato in srebro.

Zato premislimo danes sebi v svarilo, kako grda da je lakomnost in kako se je je treba varovati.

*

Kaj je lakomnost? Lakomnost je nevmerjeno hrepenenje do denarja in premoženja.

Nevmerjeno mora biti to hrepenenje, da je lakomno, kakor sv. pismo pripoveduje o kralju Ahabu in njegovi ženi kraljici Jezabeli, ki sta si iz skrajne poželjivosti po blagu prilastila Nabotov vinograd. Nesreča je radi tega zalotila Ahabovo hišo ter njega. V vojski je bil preboden in psi so lizali njegovo kri. Jezabelo — akopram kraljico — so psi raztrgali in snedli na jezrahelskem polju (III. Kralj. 21.) — Nevmerjeno hrepenenje je lakomnost, kakor nam jo sv. beseda riše na Elizejevem sluga Giezi. Po goljufnem načinu si je namreč prisvojil poprej gobavega Naamana darov, zato je v dobro moral sprejeti tudi Naamanove gobe. (IV. Kralj. 5.) — Nevmerjeno hrepenenje mora biti, če je lakomnost, kakor beremo o njej tudi v knjigah novega zakona. Ananija in Safira sta namreč iz skoposti nalagala prvega cerkvenega načelnika sv. Petra; a sta morala radi te laži božjemu namestniku napram hitre smrti umreti. (Dej. apost. 5.) — Nevmerjeno hrepenenje po imetju je lakomnost, kakor je studom opazujemo na izdajalskem apostolu Judu, ki ga ni bila groza in strah za denar prodati svojega Boga in Gospoda. Neprav vrejeni kes radi tega do danes najčrnejšega vseh človeških dejanj ga je gnal potem v samomor. (Mat. 27.).

S tako nevmerjeno željo po denarju in blagu se vsakedo pregreši zoper samega sebe, ker si napravi nepotrebnih in nevgnanih skrbi. A pregreši se tudi nad bližnjim, ker ga lakomnost vodi naravnost v trdosrčnost in neusmiljenost do sobrata ali do sestre. Skopuha namreč ne more ta strast osrečiti niti njega samega; a človeški družbi pa postane lakomnik v pomilovalen zasmeh.

Lakomnost je ob enem jako nevarna strast. Redoma se lahko koj od daleč že spozna skoraj vsaka druga napaka, a hrepenenje po tujem premoženju se pa tako zna prikriti, da ga niti ne slutiš; vseli se prav globoko noter v pokvarjeno človeško naravo. Druge strasti se poprijemljejo gotove starosti, raznih stanov ali tega ali onega spola; lakomnost pa ti vtegne zavladati povsod in vselej in v vsakem poklicu in celo na sicer dobrem človeku. Ine strasti pojemljejo z obilnejim številom let; a skopost pa se večja in večja prav kolikor se manjša svežost človekovega duha in telesa. Ostale strasti se koj pokažejo kakor pregrehe; a lakomnost se zna ogrniti v čednostni plašč, da bi mislil kedo, kako velike veljave pred Bogom in pred ljudmi je tako vstrajna skrb tudi za posvetno.

Zato, dragi, v vsem mogočem naporu delujmo zoper lakomnost z besedo in z dejanjem, da nam ne obvelja Gospodnje grozilo in bi vtegnili postati tudi mi kakor „otroci tega sveta: modrejši v svojem rodu, nego otroci luči“. (Luk. 16, 8.)

*

Od daleč pa ne mislim, če govorim danes o lakomnosti, na ono varčnost, ki spravljati zna tudi drobtine. Tiste varčnosti ne mislim, ki uči otroke, naj štedijo novčiče, če žele stotakov; ki navaja družino na preprosta jedila sosebnost še takrat, kadar ni tujih ljudi pri hiši; ki je sovražnica takim pojedinjam, kjer se miza šibi in teče od mize. Ne mislim tu one varčnosti, ki pripoveduje mladini, kako so naši predniki napravljali se v doma izdelano raševino in sukno ter je oče sinu mogel zapustiti celo svoj še neobnošeni telesnik. Ne mislim one varčnosti, ko je mati redoma zavijačo devala na glavo, dosti trpežno za vse njeno življenje; a je ob velicah godovih nastopala v tisti peči, ki jo je nepokvarjeno lahko izročila še nečakinji. Tista krasna narodna noša mi je namreč v mislih, ki se je tujec — prišel do nas — ni mogel dosti nazreti; dočim danes z nekakim milovanjem pogleduje na robec — sicer drag — a tako malo oblačen, da se mu smili glava, ki jo mora pokrivati; in oni

po gosposki vkrojeni klobuk mi je na umu, ki je na svojem mestu pač drugod; a stoji našim preoblečenkam iz kmetstva na gosposko kakor ono zdelo, ki naj med turšico brani vranovom.

Ne — tega ne, tega ne mislim — to ni skopost; to je hvalevredna prihranljivost; v dno duše vdihnjena nepokvarjenemu našemu narodu.

Zato vas pozivljem vse tu navzoče mladeniče, da bodite hvaležni svojim takim očetom, ki shranujoč vsak ostali košček z mize; vsako mrvico klaje v hlevu; čuvajoč tudi nad najmalovrednejim hišnim orodjem skrbe za vašo prihodnost — jasnejo morda, nego je njihova bila.

Pozivljem vas, da hvaležna bodite dekleta materam, ki so v hišni opravi vam v izgled: vselej le grablje, a vile pa nočejo biti.

* * *

Dragi! Ne lakomne želje po denarju in premoženju — na to ne navezovati srca; pač pa pametno tam štediti v vsem, kjer je štedljivost najhvalnejša lastnost — kjer je štedljivost v prihodnost zroča previdnost. Amen.

Ruski unijati na svobodi.

Carski ukaz od dne 17. (30.) malega travna t. l. je prav posebno razveselil tisto peščico bivših unijatov, ki so vztrajali rideset let, ne da bi bili sprejeli pravoslavno vero. Zato jih je petrograški sinod proglasil za uporne. Leta 1875. je na ozemlju nekdanjega poljskega kraljestva v lublinski in sedleški guberniji ostalo še 400.000 Rusinov tako zvanih unijatov ali zedinjencev, t. j. katoličanov, katerim je rabil vzhodni obred in staroslovenski jezik na službi božji. Ta ulomek je bil odraslek rimskih unijatov, naseljenih v Galiciji poleg Buga, razprostrajočih se na sever tja do Bresta v stari unijatski škofiji hlumski. Unijati, kolikor jih je bilo na desnem bregu Buga v pokrajini, ki se ni prištevala poljskemu kraljestvu, so že prej krenili v pravoslavje. Ostanek unijatov v poljskem kraljestvu, ulomek stare hlumske eparhije, pa je

bil leta 1875. s cesarskim ukazom prepisan na pravoslavno vero. Rusko vlado je vodila misel, da kakor ljudje ruske narodnosti spadajo unijati k tisti cerkvi, ki jo spoznavajo vsi Rusi, t. j. k pravoslavni; a katoličani smejo biti le Poljaki in Litevci. Prepisala je torej Rusine na levem bregu Buga na pravoslavje ne prašavši jih, ali hote ali ne. Cerkev so jim izpremenili v pravoslavne »hrame« katoliške unijatske duhovnike so odslovili in nastavili pravoslavne. Iz cerkva so jim pobrali stranske oltarje, orglje, zvončke, odstranili litanije, večernice, rožni venec, šmarnice — vse, s čemer se katoliški obred loči od pravoslavnega.

A ljudstvo se ni dalo tako lahko predeleti na drugo vero. Nepokorne so pretepali, kaznovali, zapirali, pošiljali v prognanstvo na Sibirjo in v druge kraje. Katoliškim duhovnikom so branili deliti sv. zakramente. Duhovnik, ki so ga zalotili, da je tem nekadanjim unijatom propovedoval, jih tolažil, poučeval, oskrboval je s sv. zakramenti, je bil ostro kaznovan. Vseh teh trideset let so poljski duhovniki in ž njimi vred verni unijati trpeli mučeništvo. Med poljskimi duhovniki so bili pravi apostolski junaki, ki so skrivaje in preoblečeni iz Galicije in iz kraljestva prihajali v pokrajino ob Bugu in tamkaj v gozdih zbirali krog sebe unijate tolaže, poučevaje jih in dele jim sv. zakramente. Premnogi iz njih so se morali pokoriti zato v temnici ali v prognanstvu.

Toda vse ni nič pomagalo. Gosposka sicer ni priznavala niti katoliških krstov niti porok. Silila je unijate, da naj prejemajo sv. zakramente po pravoslavno, ali pa jih štejejo uradi za nekrščene, neporočene. Mečji in omahljivi so se udali in tako je od onih 400.000 unijatov ostalo do današnjega dne zvestih sv. katoliški cerkvi le nekaj preko 80.000. Ti so, kolikor so mogli, hodili v katoliške cerkve ne le na Ruskem, nego zahajali so celo čez mejo v Galicijo. Seveda se jim je to le redkokedaj posrečilo.

Vsi dosedanji napor poljskih škofov na Ruskem in papeža samega za izboljšanje žalostne usode unijatov so bili brezuspešni. Ruska vlada, t. j. gospod Pobedonoscev je ostal neizpros. Unijatsko vprašanje je bilo

po njegovih mislih leta 1875. do dobrega rešeno. Zaradi teh 80.000 unijatskih duš ni kazalo delati izjeme. Pregarjanje upornih unijatov je ostalo ven in ven kamen spotike med Poljaki in ruskimi uradi.

Še ob zadnjem romanju poljskega dijaštva v Rim se je pridružilo romarjem nekaj unijatov. To se je zgodilo ob slehernem poljskem romanju v Rim. Kakor trpini za vero so vselej prosili unijati sv. očeta, da naj jih ščiti ali naj jih vsaj blagoslovi, da morejo vztrajati v tolikih stiskah.

Ali zdajci je prišel velikonočni ukaz, veleči, da so »svobodne« vse vere na Ruskem. Unijati se ga niso nadejali, dasi so se tudi oni genili tedaj, ko so deževale peticije in prošnje iz vse Rusije v Petrograd za izboljšanje razmer; tudi oni so tedaj prosili osrednjo vlado, da naj se jih usmili. Oj s koliko radostjo so pozdravili svobodo. Hiteli so v bližnje poljske cerkve in jokaje objemali poljske duhovnike prose sv. zakramentov, ki so po njih že toliko časa hrepeneli in morali biti brez njih. Letošnjega meseca velikega travna se je ob nedeljah zbiralo na tisoče unijatov po mnogih cerkvah večjih žup in mest — toliko se jih je našlo, da jim duhovniki niso bili kos v izpovednicah. Na stotine, na tisoče otrok in odraslejše mladine se je gnetlo po cerkvah krog duhovnikov — tako so bili lačni verskih resnic.

Iz nekdanjih unijatskih dušnih pastirjev, ki so bili odstavljani in s prav skromno pokojnino obdarjeni, živi že redkokedo. Kedor je doživel letošnjo svobodonosno pomlad, je potrtn starček. Večina teh duhovnikov ni ostala v deželi, nego je odšla drugam.

Dokler je gospodovala nad unijati kruta sila, nadejali so se ven in ven pravoslavni duhovniki, da počasi venderle vse unijate spravijo v pravoslavno cerkev. Danes po razglašeni svobodi pa niso več gotovi, da bi mogli obdržati tistih 300.000 že pridobljenih. Mnogi izmed njih se gotovo vrnejo v katoliško cerkev.

Po „Hlasu“.

Zgodovinske črtice iz Bele Krajine v turški sili.

(Konec.)

L. 1585. je vdaril Ferhad-paša na Hrvaško čez Uno od tu na Kranjsko. Hudo je razsajal okoli Kostela, Poljan, Kočevja in še dalje. Bilo jih je vseh skupaj najmanj 9000 mož. Hitro zbrana vojska jim je vzela pogum prodirati dalje. Z velikim plenom in mnogobrojnimi vjetniki se je vračala turška četa na Hrvaško. Vinica ob Kolpi je bila v nevarnosti, branil jo je vlastelin Semenič, a s premalo posadko. Jošt Josip Turn je poprosil o pravem času nadvojvodo Karola pomoči; Vinica je bila na varnem. Turki so drli dalje na Hrvaško; združena krščanska vojska broječa čez 2000 mož se je strnila z njimi pri Slunji v dolini Močili. Krščanska zmaga je bila sijajna. Turkov je padlo po Valvazorju do 4000, med njimi sam Ferhad-paša, poleg Hasana gotovo najhujši sovražnik krščanstva. Osvobojenih je bilo do 600 jetnikov. Živih Turkov so naši vplenili 40 ter zaplenili 10 bojnih zastav, katere sopsalali višemu vojvodu Karolu v Gradec v znak zmage.* Od tega časa za Belo Krajino ni bilo več take turške sile. Zadnja tisoče broječa vojna turška se je to leto umaknila v Bosno.

Ta zmaga je poučila Turke, da ni več mogoče s takimi četami napadati Kranjske. Zbirali so se zato turške čete v eno večjo armado, da bi z njo poizkusili osvojiti si Hrvaško in sosednjo slovensko mejo. Glavni poveljnik te armade je bil Hasan-paša. Slovenski svet je vstrepetal v strahu pred njo. Oglasil se je po cesarskem ukazu »turški zvon«, da opominja kristijane, naj prosijo Boga pomoči. Milo, kaj je vabil turški zvon na molitev ljudi po izmučenih krajinah, katerim je pretil sedaj resno, bolj nego kedaj divji Hasan. Stal je pred Siskom že l. 1593. Tje je bil spravljen nad 40.000 mož. Pretresla je slovenski svet novica, da je okoli Siska

Turka tol'ko na terišču,
Kakor mravelj na mravljišču.

V Turopolju nad Siskom jih je čakal glavni poveljnik Slovencev, junak Andrej Turjaški s karlovsko posadko ter kranjskimi in koroškimi brambovi. Vse krščanske vojske je bilo le 4000, toda brez strahu je stopala v boj, zaupajoč na božjo pomoč in pela je v duhu pesnika:

Turka bomo pozobali,
Kakor da bi črešnje brali;
Pred miru ne bomo dali,
Kakor ga ob tla ne djali!

Turške kroglice so padale na Sisek kakor toča, trdnjava je bila v nevarnosti, da pade. O pravem času je pritislila med zmage hlastne napadalec krščanska vojna na god sv. Ahacija 22. junija. Junaško se je prišla s Turki in jih silno in naglo nazaj potisnila, da

Se Kolpa Turkov zagosti.

Uskoki so naglo in ročno podrli most:

Teče Kolpa vsa krvava,
Hasan paša mrtev plava.

Tako je torej oni ponosni paša poginil v valovih Kolpe, o kateri je rekel norčevaje se iz besedij, ki jih moli mašnik v uvodu maše »Mea (moja) culpa:

Moja bo reka Kolpa in ne vaša! Sedaj je njegova Kolpa; mrtvega so ga izvlekli iz Kolpe, za njim celo vrsto najmenitnejših turških velikašev. Na bregu so ležali mrličji, nekedaj živi strahovi krščanskih dežel.

Veselja te zmage pri Sisku ni mogoče popisati, treba bi ga bilo doživeti. Sedaj se je pero zasukalo. Turke je začel strahovati krščanski meč in jih ukrotiti slednjič popolno.

Veselja te zmage za Belo Krajino ni mogoče dopovedati: nje sirote zapuščene, poštepane, matere toliko gorja. Turški zvon se je oglasil v njej, a ni dramil ljudi na molitev za ubran turški sili, nego na molitev zahvale. On

* Letopis Sl. M. 1892. st. 112.

ki je nekedaj pel jokaje, opeval je istim glasom slavno zmago. Gromade po gorah so zažarele, visoko se je dvigal po Belokranjskih brežinah njih svetli plamen — znanil pa ni bližajoče se turške sile, bil je onovljen spominj na ono ljubezen sinov »Krajine brežne,« ki je gorela iz njih srea stoletja v bran ljubega domu.

Most v Kranjsko je trpel veliko — kardelelo za kardelom se je podilo čezenj in ga izkušalo podreti, uničiti, — a vstrajal je, podrl se ni. Vzdržavali so ga lastniki, ki so dočakali vender rešitve iz turške sile in iz stoletnih trpenj, ko so:

„Kri prelivali, Turke pobijali,
Slednjič zadobili zmage so venec.“

—r.

Glagolati hočemo.

Pod tem naslovom je znameniti češki pesnik prostějovský župnik Dostal-Lutínov objavil o prazniku sv. apostolov Cirila in Metoda v Novem Životu nastopni članek, ki svedoči, kako zelo se zanimajo naši severni bratje na Moravskem za oživljenje staroslovenske službe božje. Tehtoviti spis je izšel na prvi uvodni strani 7. številke omenjenega lista in slóve v slovenskem prevodu takole:

Spominj svetih verovestnikov vzbuja leto za letom v sreih njunih častilcev živo željo po njuni dediščini, po tisti dediščini, ki sta zanjo ona neumorno delovala, neodoljivo se bojevala, junaško trpela: po bogoslužju v slovenskem jeziku.

To nikakor ni romantiško sanjarstvo, nego je tako rekoč življenjska zahteva, podprta z mnogimi važnimi razlogi. Nekatere navedemo tu:

1. Razumljiv bogoslužni jezik je prirojeno pravo in pedagogičski ukaz, ki ga je izvrševal Krist in apostoli.

Psallite sapienter: kliče psalmopevec: Razumejte, kar molite! Molitve pete pri oltarju naj skozi dušo ljudstva odhajajo k Bogu. Kako naj prihajajo skozi dušo vernikov, ako je zaklenjena z nerazumljivim jezikom?

Sv. Ciril in Metod sta uvela v službo božjo živi, nekoliko popravljeni narodni jezik. To bi bil tudi naš vzor: ker pa ni nadej da bi se Rim brzo odločil k takemu koraku, zahtevamo vsaj jezik, ki je razumljivejši nego latinski — staroslovenski, glagolski, kateri je sprejet med liturgiške jezike in rabi na jugu na službi božji.

2. Drugi razlog: Do tega bogoslužnega jezika imamo zgodovinsko pravo. Iz naših pokrajin, z Velegrada je vzšla slovanska služba božja: drugod jo imajo, a mi, ki smo prvi in najbližji dediči, ne. Kremenski vladika Bonomelli se je leta 1902, v Cassani pred pisateljem teh vrstic zelo čudil izvedevši, da na Moravskem ni slovanske službe božje.

3. Dandanašnji, ko agitatorji neprenehoma odvrčajo narod od cerkve kakor neprijateljice narodnega razvoja, ko versko zanimanje in zavednost umira v ljudstvu preplavljenem s protiverskimi nazori, je cerkvi v prid, da si poišče novih potov do srea ljudstva, in taka pot bi bila poleg drugih tudi pristopnejši bogoslužni jezik.

4. Slovanski bogoslužni jezik bi bil nov most za zblížanje slovanskega pravoslavnega vzhoda z rimsko cerkvijo.

5. Slovanski bogoslužni jezik bi širil v ljudstvu razumevanje ostalih slovanskih jezikov, katerim je oče: podpiral bi kulturno vzajemnost in bi vplival blagodejno s svojo lepoto, zvočnostjo, jedrovitostjo in bogastvom na živi jezik, ki je slovanskemu duhu čestokrat odtujen.

6. S slovanskim bogoslužnim jezikom bi se zopet bolj zavarovala naša narodna osebnost in posebnost — jasneje povedano: Tuja vevlast, ki kakor rjoveč lev hodi okoli, bi nas tako lahko ne pogoltnila. Kedor bereš, razumej.

To so gotovo važni razlogi. Iz njih je jasno, da je to vprašanje eno iz naših živenskih vprašanj in da to ni nobena domišljava, nego izvršljiva zahteva. Ko bi duhovščina in ljudstvo res hoteli, ko bi si bojazljivi in lenobni sami ne izmišljali zaprek, mogli bi v desetih letih v naših cerkvah že

glagolati: Upadek in slabost našega naroda ni toliko v neprijateljih kolikor v njem samem. Mi (v celoti in večini) nočemo svobode in samostalnosti. Ko bi jo res vsi hoteli, nihče bi nam je ne mogel kratiti. In ko bi se nam vse prepovedalo, eno se nam ne sme prepovedati: prositi in trkati! Saj kedor prosi, temu bode dano: kedor trka, temu se odpre: a kedor se zviija, tega se odbija.

Tako Dostal-Lutinov. Razlogi vtemeljevajoči uvedbo staroslovenske službe božje na Moravskem veljajo popolnoma za nas Slovence: zato tudi mi kličemo: Glagolati hočemo!

Glagoljaš.

Iz sveta.

Slovanskemu svetniku na čast. Slavlje na čast blaženega Marka Križevčanina obhajalo se je tudi v Germaniku. Dični ravnatelj o. Biederlack odredil je 5., 6. in 7. maja t. l. svečano tridnevnicu v čast našemu blaženemu rojaku v zavodovi cerkvi. Pozvali so vse hrvaške, nemške in mažarske svečenike, ki bivajo v Rimu, da bi proslavili blaženega. Cerkev so okrasili gojenci Germanika sami zelo okusno. V veliki oltar so vložili sliko bl. Marka. Vse svetišče je bilo razsvetljeno z električnimi žarnicami in okrašeno s cvetlicami. Ob pol 10. uri je daroval veliko sv. mašo košički kanonik dr. Tibureij Baronusza, redovni brat bl. Marka. Prišel je nalašč iz Ogrske v Rim počastit relikvije sv. Marka. Pri sv. maši je vzbujalo največjo pozornost vzorno gregorijansko koralno petje pod vodstvom gojenca zavoda, Slovenca dr. Fr. Ks. Lukmana. Ob pol šesti uri zvečer so se začele svečane večernice. Na koru so peli figuravno lavretanske litanije. Blagoslov pa je podelil ob svečani azistenci kanonik A. Friš. Naslednjega dne, saboto, je imel blagoslov msgr. grof Zichy. V nedeljo so slovesno zaključili slovesnost na čast bl. Marka Križevčanina. Veliko sv. mašo je daroval škof Josip Bernard Döbing iz Nepi-Sutreja. Cerkev je bila natlačeno polna pobožnih vernikov. Ob pol 12. uri pa je bil obed. Glavar stola je bil

kardinal Andrej Steinhuber. Gostom je v jedernati latinščini nazdravil dr. Lukman. Slavnost je zaključil na večernicah kardinal Steinhuber, ki je vsem podelil blagoslov.

Župnik Alojzij Kummer.

Kateri duhovniki žive najdalje? V poslednjih 50 letih je bila v frajburški višji škofiji poprečna starost katoliških duhovnikov 61 let. Preiskava je dognala, da čim bolj so duhovniki zlasti v mladosti menjali svoja službovališča, tem manjšo starost so dosegli. Čim živahnejša je bila delavnost duhovnikova, tem višjo starost je čakal, n. pr. duhovniki pisatelji in delujoči v javnosti dosegajo v imenovanem vladikovini poprečno starost 67 let. Praviloma vsako leto dovoljeni počitki podaljšujejo življenje. Najzanimiveje je, da povzročuje visoko starost duhovnikom ne lenuharstvo in brezbržno življenje, nego čvrsta in vztrajna delavnost. — In naš Gregorič je pel:

Ni praznik, predragi mi, naše življenje:
Živenje naj bode ti delalen dan —
Od zore do mraka rosan in potan . . .
Ne plaši se znoja, ne straši se boja . . .
Dejanje ti ljubi; a boj se pokoja —
Dolžan ni samo, kar velewa mu stan,
Kar more, to mož je storiti dolžan.

Te vrstice je pesnik novomašni dan bil vročil svojemu primorskemu rojaku. Kako jih je vporabljal mladi Gospodnji vinogradnik, tega ne vemo — če jih pa je — bilo mu je v blagoslov in v srečo.

B. P.

Zrnje.

Otrok — misijonar. Sredi preteklega stoletja so se napotili nekateri španski misijonarji in rokodelci na samotna otoka Fernando-Po in Anabon, da bi pokristijanili ondote divjake in jim donesli omiko. Ko so tako semintje hodili in pregledovali kraj, nalleteli so nedaleč od morskega obrežja na tolpo zamorskih otrok. Le eden izmed njih je bil Evropejec. In kaj so delali ti otroci? Klečali so in molili: Zdravo Marijo pred križem, ki je bil le za silo obdelan. Misijonarjem se je to nad vse čudno zdelo, ker

nikakor niso pričakovali, da bi dobili tu križ in kristijane. Veseli so se približali otrokom in jih izpraševali to in ono. Toda vsi drugi so debelo gledali te tujce, le Evropejec jih je razumel za silo. Tega so torej prosili, naj jih pelje do svojih stariših. Otrok pa se je začel jokati. In ko se je malo potolažil, jel je pripovedovati sledeče: »Približno eno leto sem tukaj. Peljal sem se tu mimo na ladiji z atom in mamó. Prav tukaj se je ladija razbila in mene je vrgla voda tam na breg, ata in mame pa ni bilo nič več, nikjer. Ti črni, ki tu prebivajo, sprejeli so me med se, da nisem umrl od lakote.«

Po teh besedah so siroto zopet polile solze. Ko se je vbošček pomiril na prigovarjanje misijonarjev, vprašali so ga, odkod je tisti križ, pred katerim so ravnokar molili. Otrok je začel praviti: »Ko sem bil še doma pri mami in sem hodil ž njimi, če so kam šli, videla sva večkrat ob potu taka znamenja. In mama so prijeli mojo roko in mi naredili tri križce, enega na čelo, enega na usta, enega pa na prsi. Potem pa so še molili molitvico. Pa še te sem naučil tega, kar so mene naučili mama.« Ko je otrok končal, tudi misijonarji niso več mogli ginjenja solz vzdržati. Vsi so bili na kolenih in so molili božjo previdnost, ki velikrat rabi slabega orodja, da izvrši velika dela. Vsi so molili »Zdrava Marija«.

o. Hugon.

Ljubljanska škofijska kronika.

Premilostni gospod knežškof ljubljanski dr. Anton Bonaventura Jeglič se je odpeljal 5. maja na kanonično vizitacijo in birmovanje v Kameniško dekanijo. 20. maja se je odpeljal v Rim, kamor so bili povabljeni škofje goriške, zagrebške in zadrške metropolije na posvet glede rabe glagolice v bogoslužju. Zvečer 31. maja

se je povrnil domov. 1. junija je odšel nadaljevat vizitacijo v kameniški dekaniji. Četrtek 8. junija se je povrnil v Ljubljano. 10. junija je podelil diakonat lazaristu Frančišku Podgoršku in 13. junija prezbiterat. Binkoštno nedeljo 11. junija in ponedeljek je birmal v stolnici 1751 otrok. Od 15. junija do 21. junija je bila vizitacija v Ihanu, v Škofji Loki, Šent Lenartu, Žabnici in v Retečah. 22. junija je vodil procesijo sv. Rešnjega Telesa v stolnici in popoldne se je vdeležil pri sv. Jakobu v Ljubljani ure molitve in potem je pridigoval v spominj desetletnice, kar se je ondi vpejlala nočna molitev. 23. junija se je odpeljal na kanonično vizitacijo v cirčniško in deloma kočevsko dekanijo. V Borovcu je 5. julija blagoslovil temeljni kamen za kapelico Žalostne Matere Božje. 9. julija je v Starem trgu pri Poljanah posvetil veliki oltar v popravljeni župni cerkvi. 10., 12. in 14. julija je podelil višje redove četrtoletnikom: Ivanu Jegliču, Andreju Orehku in Andreju Stevanu, tretjeletnikom: Antonu Brajerju, Antonu Brezniku, Antonu Goletu, Frančišku Ješetju, Mateju Ježku, Ivanu Noču, Antonu Vadenalu. Prav dva višja reda je podelil v svoji hišni kapelici, prezbiterat pa v stolnici. Prezbitrat sta hkrati prejela br. Robert Senn in br. Štefan Geier. 11. julija je blagoslovil v Šent Vidu kapelico za usmiljenke, ki bodo oskrbovale gospodinjstvo v zavodih. 13. julija je spremil č. g. Ivana Veen, duhovnika monastirske škofije, na Bled, kjer se bo ta duhovnik učil slovenščine, da bo mogel na Vestfalskem oskrbovati duhovno pastirstvo za Slovence. 16. julija je bila kanonična vizitacija v Studenem, 17. v Planini, 18. na Uncu, 19. v Grahovem. 20. pri Sv. Vidu nad Cirknico. — 23. julija je posvetil altar presv. srca Jezusovega v Crkljah na Gorenskem in se potem odpeljal v Gornji grad.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za vse leto 6 kron, za pol leta 3 krone, za četrt leta 1 krono 50 vin. Zunaj Avstrije velja za vse leto 7 kron; za Ameriko 9 kron. Ako bi bil petek praznik, izide „Danica“ dan poprej. V Ljubljani se dobivajo posamezne številke po 10 vinarjev v Lovro Blaznik-ovi trgovini na Starem trgu in v Ivani Pichlerjeve tabakarni na Kongresnem trgu.